

”Samfundets økonomiske system”

(udkommer 2015)

En kommentar til „Die Wirtschaft der Gesellschaft“ af Niklas Luhmann 1988

Af Cand. phil. Steen Ole Rasmussen

Niklas Luhmanns systemteoretiske fremstilling af samfundets økonomi som et autopoietisk socialt kommunikationssystem – bygget op om sit eget medium, penge, og egen funktion – åbner for en videnskabeligt forpligtende tilgang til pengeøkonomien og for den nødvendige kritik af den i øjeblikket fremherskende fagøkonomi.

Fremstillingen af pengene som et kvantificeret men immaterielt kommunikationsmedium giver forudsætning for at forklare, hvordan det økonomiske system har udviklet sig frem til sin nuværende situation, med gigantiske inflationsrater i åbenlyst værdiløse fordringer på et produkt, der bliver mindre og mindre i takt med, at verdens mange skyldnere bestræber sig på at leve op til sine kreditorens fordringer på selv samme produkt.

Systemteorien indeholder forklaringen på, hvorfor det økonomiske systems rationalitet fører til miljømæssig og social forarmelse, hvordan systemet af intern nødvendighed underminerer sine egne forudsætninger.

Kommentaren til hans værk fører det ind i en referenceramme, hvor Schumpeter og Keynes fungerer som komplementerende størrelser i forhold til oplysningsarbejdet omkring kommunikationsmediet penge. Resultatet er en videnskabeligt kvalificeret referenceramme, der har et kritisk potentiale, som både neoliberalister og gammelmarxister løber skrigende bort fra. Det brænder dem i øjnene, for så vidt som de over hovedet kan se indholdet, og de vil ikke vide af det. Kritikken er herligt fri af gammel ideologi.

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Penge som symbolsk generaliseret kommunikationsmedium	4
Formidling	5
Pengenes symbolik vs. videnskabens	6
Diabolisk vs. kritik	16
Risiko vs. trusler og farer	17
Kvantitative beregninger og ansvar	19
Når rationaliteten undergraver sine egne mulighedsbetingelser	20
Mening i og mening med processen	23
Funktion og ydelse	28
Knaphedens paradoks	29
Strukturen i pengenes fordeling	29
Symbolik – markedsværdi – funktion vs.	

Diabolsk værdi – markedets værdi – ydelse	30
Behov	31
Behov ontologisk	34
Behovene skabes og lever på en mangfoldighed af forudsætninger	40
Pengenes væsen	44
At betale, låne og arbejde for at få købekraft	45
Markedets lov og andre love	52
Forskellene på penge og skabelsen af penge	57
Afsluttende bemærkninger og andre opgaveformuleringer	66

”Det økonomiske menneske” (udkommer også 2015) er det økonomiske systems umiddelbare og nødvendige omverden, hvor det økonomiske system er det økonomiske menneskes ditto.

”Homo Economicus fødes og dør med intentionen om at opnå et maksimum af tilgodehavender hos en anden, nogle eller alle andre. Det er incitamentet, med hvilket Homo Economicus fødes og dør sammen med hele det økonomiske systems økonomiske rationalitet. Det sker i en proces, som ikke kan analyseres op i kausale relationer af før og efter, mellem årsag og virkning. Homo Economicus opstår samtidigt med og gensidigt konstituerende for den økonomiske rationalitet, det økonomiske system. Det er ikke et forhold, som kan analyseres og forklares i almindelig deduktiv forstand. Der er tale om et socialt fænomen, som den klassiske fysiks og andre matematisk fikserede modeller i sit udgangspunkt er dømt til at gå fejl af.”

Det økonomiske system er et emergent socialt fænomen.

Evnen til at betale forsvinder med enhver betaling hos den betalende for at genopstå nøjagtig samtidigt hos modtageren af betaling.

Det økonomiske systems mindste element er betalingen, der manifesterer sig i en omverden af fortrolighed med netop pengene som betalingsmiddel.

Gensidig konstitution

Det økonomiske menneske og samfundets økonomiske system er hinandens nødvendige omverden.

Det økonomiske menneske

*Et filosofisk og systemteoretisk essay over Homo Economicus,
markedsværdierne og den økonomiske rationalitet
(udkommer 2015)*

Af Cand. phil. Steen Ole Rasmussen

Indhold

Indledning	s. 3	
Problemstilling	s. 4	
Kap. 1. Markedsværdi	s. 8	
Det økonomiske systems værdiangivelse priser		
Den økonomiske rationalitet, Homo Economicus' genese		s.16
Pengeskabelse og pengeforbrug	s. 23	
Says og Keynes lov	s. 27	
Kap. 2. Markedets værdi	s. 34	
Eksternt og internt differentieret		
Inflation	s. 39	
Økonomisk vækst (differentieret og udifferentieret)	s. 49	
Kap. 3.	s. 56	
Markedets eksterne værdi og andre eksterne værdier		
Hvilken værdi har markedet for omverdenen?	s. 56	
Hvad koster pengeøkonomien for omverdenen?	s. 57	
Er der råd til pengeøkonomien?	s. 58	
Natur og ontologi	s. 58	
Homo Erectus, Sapiens, Ludens m.fl.	s. 60	
Ordlister	s. 62	
Litteraturlister	s. 91	